

ALAEZE NKE KRAIST N'ELU UWA

Zekaraia 6:12,13; 12:9, 10; 14:4-21.

IHEÒMỤMỤ 428

Nke Ndị etiti

AMAOKWU IBUN'ISI: “JEHOVA gāgho kwa eze elu-uwa nile: n'ubochi ahu ka JEHOVA gādi otù, aha-ya gādi kwa otù” (Zekaraia 14:9).

Izuike Nke Ala ahụ

Chineke enyewo iwu mgbe Israel ghoro obodo na Palestine, na ha ga naarapu ala ka o zue ike naarọ nke asaa niile o bula. Ha agaghị akụ iheokukụ, ihe ndị ahụ nke tolitere n'onwe ha ka agaapapuru ndị ogbenye. Anaakpo ya izuike ala. Ma umu Israel erubereghị iwu niile nke Chineke isi, n'ihì nke a O wee mee ka oge ino onodu ndotan'agha nke Juda nime Babilon di ogologo rue iriarosaa iji wee mejuputa arọ niile ahụ nke ha naekweghị ka ala ahụ zuruike.

Ugbu a iriarosaa ahụ abjaruwo kwa n'isinjedebe, umu Israel ji kwa nnoo nwayo naalaghachị n'Ala Nso ahụ, wee n'amalite kwa iwughari Ulokwu ahụ. Daraios bu eze ndi Midia na Peasia bu Onye eweere na Babilon dika onye mmeri nke uwa niile. Zekaraia bu otu nime ndi amuma nke Chineke zigara ka o gwa ndi Israel Okwu Chineke n'ihe dika narjaroise na iriaroabuo rue narjaroise na iri naasato tupu amuo Kraist. (520 B.C to 518 B.C).

Amuma Niile Nke O Di n'iru

Chineke nyere Zekaraia otutu ohu bu nke kwuputara otutu ihe nke gaeme na odin'iru. Ihe niile o kwuru enwechaghị mgbe o naarutaka na nnwughachị nke Jerusalem ha n'oge ahụ, kama naarutu aka n'ebe oghere nke ndi Kraist anyi maobu n'ebe Arọ Olaedo nke gaje ibia: Oge Otù puku arọ ahụ. Ndi-Ju naeleanya Mesaia ha mgbe niile ka O bia malite ochichi Ya ma mee kwa ka Israel buru mba di ike nke gaachi uwa dum. Ha naenwe nchekwube na obuna dika otutu nime ha naalaghachị na Jerusalem ugbu a, ewee malite nwughari nke obodo ahụ, na o gaabuwori oge nke alaeze Mesaia n'eluwa.

O di ka umu Israel ga naahu ahuhu mgbe niile, Zekaraia wee kowa ihe mere: ha ajwo irubeisi n'iwu niile nke Chineke. O wee gwa ha: “Kpenu ikpe ezi okwu, nwe-kwa-nu ebere na obi-ebere nile, onye o bula n'aru nwa-nne-ya: unu emegbu-kwa-la nwayi di-ya nwuru, na nwa-ngbei, na obia, na onye ewedara n'ala; unu echè-kwa-la ihe ojo n'obi-unu, onye o bula megide nwa-nne-ya” (Zekaraia 7:9, 10). Ozizi ndia dara nnoo dika udi ndi ahụ Jisos na akuzi ma buru kwa nke umummadu n'ubochi taa rapuru ibindu dika ya. O buru na enyere ndi Ju ahuhu n'ihì erubereghị ha isi, n'ezie agaenyekwa umummadu ahuhu n'ubochi taa bu ndi juworo Ozioma.

Umu Israel wee ju ina nti n'iwu Chineke wee “wezuga ubu-ha, me ka nti-ha di arọ, ka ha we ghara inu ihe. O bu kwa obi-ha ka ha mere ka ha ghọ nkume adamant, ka ha we ghara inuru iwu Chineke, na okwu nile nke JEHOVA nke usu nile nke ndi-agha zitere site na mo-Ya site n'aka ndi-amuma mbu: Oké iwe we site na JEHOVA nke usu nile nke ndi-agha bia. O rue na, dika O kporo oku, ma ha anugh, otu a ka ha gakpo oku, ma M'gagh-anu; otu a ka JEHOVA nke usu nile nke ndi-agha siri; ma m'gefesa ha dika oké ifufe n'etiti mba nile ndi ha namagh. Ala nka we togboro n'efu n'azu ha, ghara inwe onyengabiga ma-obu onye nalata: n'ihì na ha mere ala anachosi ike ka o ghọ ebe togboro n'efu” (Zekaraia 7:11-14). Zekaraia naebu amuma site na mmuo nke Chineke na o bu ezie na ndi-Ju naalota Jerusalem n'oge ahụ, na agaefesa kwa ha ozọ jee na mba niile, na o dighi kwa onye o bula nke gaañuri site na ngozi niile bu nke Chineke wukwasiworo na Palestine mgbe Umu Israel naerubeisi. Oge ahụ bjara na mmezu mgbe akpogidesiri Jisos n'elu obe.

Ajuru Jisos

Otutu nari arọ agabigawo kwa site na mgbe Zekaraia kwuru okwu, ndi-Ju niile ajwo ikwenye na Jisos bu Mesaia ha nke ha naeleanya ya, ma buru kwa onye ndiamuma nke Agba Ochie niile dereri ihe banyere Ya. Jisos siri na ndi-Ju kwesiri imara Ya. O wee gwa ha ka ha naenyocha ihe edeworo na

akwukwonsọ. Lee ihe ndjamuma deworo, n'ih na "ha onwe-ha bú kwa ihe nāgbaram àmà." Ma ọ lụputaghị ezi ihe ọ bụla nime ha. Mgbe ha kpogidere Ya n'obe ha wee si: "Ọbara-Ya di ayi n'isi, di kwa n'isi umu-ayi" (Matiu 27:25).

Mgbe ha hụsirị ahụhụ nke ikpé niile nke óké mkpagbu ahụ, ha gaakwaákwá náenweghị olileanya maka Mesaia ha, ma ha gaamata kwa Jisọs Onye ha kpogburu, mgbe Ọ gaabjia Ya na Puku ndi nsọ Ya iri ikpé mba niile ikpé bú ndi rígoruworo ibuso Jerusalem agha. Ha gaelegide kwa Ya anya, bú onye ha mapúworo amapú, "ha gēti-kwa ra Ya aka n'obi, dika madu si eti-kwa-ra nwa-nwoke amuru nani Ya aka n'obi, Obi-ha gēlu kwa ilu banyere ya (Zekaraia 12:10).

Idi i ke Nke Ndi Ju

N'oge mkpegbu nke Jakob agaegbu ụzọ abụọ n'ụzọ atọ nke ndi Ju, ma agazoputa kwa ndi Ju nke fọdurụ bú ndi nabatara Jisọs dika Mesaia ha. Mgbe ahụ ka Ọ gaaluru ha agha ma mee kwa ka ha di ike - di ike nke ukwu na "Onye nāsu ngongọ n'etiti ha n'ubochi ahụ gādi kwa ka Devid; ulo Devid gādi kwa ka Chineke, dika mọ-ozu nke JEHOVA n'iru ha. Ọ gēru kwa n'ubochi ahụ, na M'gāchọ ikpochapu mba nile ndi nābia imegide Jerusalem" (Zekaraia 12:8, 9).

Eze Kachasi Ndi eze niile

Mgbe ekpesiri ikpé niile, Jisọs gaamalite ọchichi udo Ya n'elu ụwa, naenwe isi ọchichi Ya na Jerusalem. Ọ gaabụ Eze kachasi ndi eze niile na Onyenwenụ kachasi ndi nwenu niile. Zekaraia dere si: "Tie nkpu ọñu, ñuria, gi ada Zaion: n'ih na le, Mu nābia, M'gēbi kwa n'etiti gi; ọ bú ihe si n'onu JEHOVA puta. Ọtutu mba gārapa-kwa-ra na JEHOVA n'ubochi ahu, ghọ-kwa-ram otu ndi: M'gebi kwa n'etiti gi, i we mara na JEHOVA nke usu nile nke ndi agha eziwom biakute gi. JEHOVA gēketa kwa Juda n'okè-Ya n'elu ala nsọ a, roputa kwa Jerusalem ọzọ" (Zekaraia 2:10-12).

Ndi Ju naalaghachi na Jerusalem n'oge nke Zekaraia náalusi nnọọ ọlụ ike iwughari Ụlọkwu ahụ, ma ọ gwara ha na mgbe Mesaia ha gaabjia Ọ gaewu Ụlọkwu ọzọ: "Otú a ka JEHOVA nke usu nile nke ndi-agma kwuru, si, le otu onye nke IHE-OPUPÚ bu aha-ya; Ọ bu kwa n'onodu-ya ka ọ gēsi pú, Ọ gēwu kwa ulo ukwu JEHOVA: Ọbuná ya onwe-ya gēwu ulo uku JEHOVA; ọ bú kwa ya onwe-ya gēburu ebube nile, nọdu nāchi n'ochē-eze-ya; otu onye nchú-àjà gādi kwa n'ochē-eze-ya: ndum-odu udo gādi kwa n'etiti ha abụa" (Zekaraia 6:12, 13).

Aisaia ji Jisọs náatunyere Alaka, si: "Ome gēsi kwa n'ogwe-osisi Jesi puta, otu alaka nke sitere na nkporogwu-ya gāmi kwa nkpuru: Mọ nke JEHOVA gēnwe kwa onodu-Ya n'aru ya, ... Mụọ nke ihe omuma na egwu JEHOVA" (Aisaia 11:1, 2).

Ewezugara Nkocha Ahu

Ụwa a enwetubeghi onye ọchichi dika Jisọs gaabụ. Mgbe Ọ naachi, agaewezuga nkocha ahụ nke biakwasiworo ụwa mgbe Adam mehiere. Agha agaghị adi kwa ọzọ ime ka ọtutu mba maa jijiji, ọria na ụkọ agaghị adi kwa ime ka obi umummadu jọnjọ, ahijia na ahuhụ naeripia ihe okuku agaghị adi kwa. Ọ gaenwe amamihe iji wee gboo mkpa niile ọ bụla; Ọ gaahụ mmadu niile n'anya, mee kwa ka onye ọ bụla hụ ibe ya n'anya ọbuná rue na ọ dighi onye gaanọ náání ya. Ọ gaaroputa ọtutu ebe obibi na ọtutu ebe di mma nye onye ọ bụla.

Ihe dika ọtutu nari arọ ka ndi Ju nọworo naeweghi ebe obibi ma Chineke kwere ha mkwá: "Agadi ndikom na agadi ndinyom gānodu kwa ala ọzọ n'ama nile nke Jerusalem, onye ọ bụla o ji nkpa-n'aka-ya n'aka ya site n'iba-uba nke ubochi ndu-ya. Ama nile nke obodo ahu gējuputa kwa n'umu-ntikiri ndikom na umu-ntakiri ndinyom nēgwuri egwu n'amá-ya nile" (Zekaraia 8:4, 5). Ọ bú na nke ahụ adaghị udo ná ntị? Ọ dighi onye ọ bụla nke gaemeru ha aru, ọ dighi kwa ọchichi goment ojọọ ọ bụla gaadi maka iji ihe ndakwasị ojọọ wee yie ha egwù. Agaelekota ndi okenye anya nkeoma, obi gaato kwa ha utọ, afọ gaeju kwa umuntakiri na umuokoro site ná ihe Onyenweanyi gaaroputara ha. Onyenweanyi gaesite na mba niile nke ụwa chikota Ndi Ju ka ha biri na Jerusalem n'oge ọchichi nke otu puku arọ. "M'gēme kwa ka ha bia, ha gēbi kwa n'etiti Jerusalem: ha gābu-kwa-ram otu ndi, Mu onwem gābu-kwa-ra ha Chineke, n'ezu-Okwu na n'ezu Omume" (Zekaraia 8:8).

Ha gaabakwauba. “N’ihi na nkpuru udo ga-adi; osisi vine ga-ami nkpuru-ya, ala gēme kwa ka ndi nka fọduru keta ihe ndja nile” (Zekaraia 8:12).

Emezubeghi Ya

Ihe kariji nde Ndi Ju abuo alaghachiwu na Palestine, n’ubochi taa okoloto Ndi Ju naefeghari n’ala ha niile, ma oge ahụ nke Zekaraia kwuru Okwu banyere ya akaerughi. Jisosh akanoghi n’etiti ha ugbo a, o dighi kwa nnoo udo o bula diri ha. Ndiro ha naechere n’oke ala niile ikpasu nsogbu megide ha, otutu ihe isi ike juputara n’obodo n’ihi na otutu mmadu abjawo na nwa mgbe nta, naejighi ihe o bula maka iji wee biendu. Karisja ihe niile, ndi Palestine adighi efe Jisosh ofufe. Ndi agaghi abuwori “ndi foduru” bu ndi agaazoputa na mmechi nke Oké Mkpagbu.

Oké Alaomajiji

Mgbe Jisosh na ndi nsọ a gaabia imalite ochichi Ya n’eluwa, ukwu Ya abuo gaeguzo kwa ubochi ahụ n’elu Ugwu Olive, nke di n’akuku Jerusalem, oké alaomajiji gaadi kwa. Ala gaemeghe kwa, kewa ugwu ahụ uzọ abuo, oké ndagwurugwu di ukwu ewe di kwa n’etiti. Ndi mmadu n’oge Agba ochie anuwori otutu mgbe banyere alaomajiji, ma enwere nke di egwu n’oge Uzaia, Zekaraia buru amuma na nke gaadi mgbe Jisosh gaabia gaadi ukwu: obuna ukwu na ndi mmadu gaagbaga na otutu ugwu maka nchebu.

Mmiri Naenyendu

Site kwa na amamihe nke imemmuo mmiri naenye ndu gaesite na Jerusalem suputa. Jisosh naekwuputa kari banyere mmuo Chineke dika mmiri. O wee si nwanyi ahụ no n’olulu mmiri Sameria: “Ma onye o bula nke ganu miri ahụ nke mu onwem gene ya, akpiri agagh-akpo ya nku ma-oli rue mgbe ebigh-ebi; kama miri ahu nke Mu onwem gene ya gaghọ nime ya isi-iyi miri nasuputa ri nne rue ndu ebigh-ebi” (Jon 4:14). Ma n’ubochi ikpeazu bu oké ubochi nke ememe ahụ, tupu ewee kpogide Ya n’obe, O wee tie nkpu si O buru na akpiri kporo madu o bula nku, ya biakutem nua miri. Onye nekwe na mu, dika ihe edeworo n’akwukwo nsọ kwuru, n’afọ-ya ka osimiri nke miri di ndu gesi neruputa. Ma nke a ka o kwuru banyere Mo Nso, nke ndi kwere na Ya gaje inara: n’ihi na akenyegh Mo Nso” (Jon 7:37-39). Mgbe Jisosh gaachi n’eluwa “Uwa gejuputa n’omuma ebube JEHOVA, dika miri si ekpuchi oké osimiri” (Habakuk 2:14). Jisosh gaenwe nnoo ochichi zuruoke n’eluwa, O gaachi n’ikpe na n’eziomume. Umummadu n’ebe niile gaaga Jerusalem n’ifeofufe. “Na mgbe ahụ ka ndikom iri gesi n’asusu nile nke mba nile jide, obuna jide onu-onu-ala uwe nwoke bu onye Ju, si, Ayi na unu gayiko je, n’ihi na ayi anuwo na Chineke nonyere unu” (Zekaraia 8:23).

Aganwe umummadu bu ndi agaamu site na anaru n’oge ochichi nke otu Pukwaro ahụ, ufodu n’etiti ha gaaju irigoru na Jerusalem ife ofufe. Chineke siri na O gaejide mmiri ka o ghara izokwasi n’ala ha dika ahuhu. O buru na ha agaa n’iru iju, O gaezite ihe otiti naaru ha. Umummadu kwesiri ina Chineke ni n’ihi na Ya onweYa na ndinsọ Ya gaeji mkpan’aka igwe wee chia. “JEHOVA gaghọ kwa eze elu-uwa nile: n’ubochi ahu ka JEHOVA gadi otu, aha-Ya ga-adi kwa otu” (Zekaraia 14:9).

Mgbe mba niile gaarigota na Jerusalem ikposiala nye Chineke na idebe ememe ulontu o gaadi nnoo ka oké ogbakọ nke Nzuko Ntute Mmuo. Agaejiko onye o bula onu n’otu okwukwe, nwekwa anuri n’otu ihe ahụ. Ha gaefe Chineke ofufe n’otu olu. Obuna inyinya niile gaebu okoloto: “IHE NSO JEHOVA NWERE.” O di iche agaghi adikwa n’etiti Ndi Ju na Ndi Mbaozo. Lee nnoo udi oge ebube naechere onye kwesiri ntukwasio nke nwere ihun’anya ife Chineke ofufe ugbo a, naakwado kwa onweha n’uzo niile o bula kasị mfe iji wee no na njikere maka obibia Jisosh!

AJUJU DI ICHEICHE

1. Gịni mere Juda jiri nọ ná ndọta n'agha iri arọ asaa?
2. Gịni ka Zekaraia bukariri amuma banyere ya?
3. Òlee otú Ndi Israel siri nweta ozioma Chineke nyere ha?
4. Ò bụ gịni gaeme ka Ndi Ju rịọ aririọ maka Mesaia ha?
5. Ha gaesi añaa rue uju?
6. Òlee otú Jisọs gaesi za Ndi Ju mgbe ha gaakpọku Ya?
7. Ò bụ onye gaachi ụwa a n'oge ọchichi nke otù Pukuarọ?
Òlee ụdi ọchichi Ọ gaabu?
8. Ònye gaefè Chineke n'oge Ọchichi nke otù Pukuarọ?